

مذاکرات صلح قره باغ، عرصه جدید حضور بیگانگان در قفقاز / تحلیل

تحلیل ایده ایجاد تغییر در الگوی مذاکرات صلح قره باغ موضوعی است که در اخیرا از سوی برخی از رسانه ها به آن پرداخته شده و راه را برای دخالت قدرت های خارجی در منطقه و تغییر موازنه نظامی و سیاسی هموارتر کرده است و البته میانجیگری کشوری چون آمریکا در مناقشه قره باغ به نفع طرفین مناقشه نبوده و می تواند تبعات نامطلوبی در پی داشته باشد. ضمن اینکه جانبداری کاخ سفید از دولت جدید ارمنستان می تواند بار دیگر موضوع دخالت آمریکا در امور داخلی این کشور را برجسته کرده و زمینه ساز بروز ناآرامی و ایجاد تنش در این کشور گردد.

به گزارش آران نیوز: فارغ از هیاهو و جنجال های رسانه ای مطرح شده پیرامون مذاکرات صلح قره باغ، ماجراجویی یا به عبارتی مداخله آمریکا و غرب در مذاکرات صلح که با استقبال طرفین مناقشه نیز همراه بوده، روند حل و فصل مناقشه قره باغ و روابط کشورهای همسایه ایران را تحت الشعاع خود قرار داده است.

ارزیابی رسانه ای و مرور تحولات منطقه در روزهای اخیر حاکی از آن است که علی رغم فعال تر شدن آمریکا و غرب در موضوع قره باغ، روسیه هیچ تمایلی به حل و فصل مناقشه از خود نشان نمی دهد. البته با این توضیح که میانجیگری آمریکا و برخی از کشورهای اروپایی با هماهنگی روسیه و توافقات پشت پرده کرملین با کاخ سفید مطرح و رسانه ای شده است.

«استانیسلاو تاراسوف» ستون نویس خبرگزاری «رگنوم» روسیه در مطلبی با اشاره به نتایج احتمالی مذاکرات صلح قره باغ و گفتگوی «نیکول پاشینیان» با «الهام علی اف» این گفتگوها را اجرایی و تکمیل کننده مذاکرات اخیر وزرای خارجه دو کشور دانسته است. وی در این مقاله با اشاره به جزئیات نشست «داووس» و ملاقات «ولادیمیر پوتین» رئیس جمهور روسیه و «شینزو آبه» نخست وزیر ژاپن و همزمانی این دیدار با دیدار «نیکول پاشینیان» و «الهام علی اف» در 22 ژانویه حتی محل احتمالی نشست مذاکرات صلح قره باغ را نیز پیش بینی کرده است. «تاراسوف» با اشاره به مدت زمان 3 ساعته ملاقات رهبران روسیه و ژاپن در خصوص جزایر «کوریل»، ملاقات یک و نیم ساعته «پاشینیان» با «علی اف» و ملاقات 4 ساعته «ظهراب مناتساکانیان» با «مدیاریاف» وزرای خارجه آذربایجان و ارمنستان در پاریس را اتفاقی ندانسته و بررسی جزئیات و ابعاد مذاکرات در حال انجام را یادآور شده است.

این گزارش می افزاید: «نیکول پاشینیان» در جریان ملاقات با رئیس جمهور روسیه ضمن اعلام مواضع جدید ارمنستان و بیان ملاحظات سیاسی، امنیتی مرتبط با پایگاه نظامیان روسی در «گیومری» ارمنستان را مطرح خواهد کرد. به عبارتی وی در این دیدار موضوع خروج نظامیان روسی از خاک ارمنستان و چرخش به سمت آمریکا و غرب را مطرح و نسبت به تغییر مواضع و منافع دو کشور که از اوایل قرن 19 تاکنون بی سابقه بوده زمینه چینی خواهد کرد. این در حالی است که بسیاری از تحلیلگران ارمنستان موضوع واگذاری اراضی اشغال شده به جمهوری آذربایجان به عنوان پیش شرط را قبول نداشته و آن را رد کرده اند.

به نظر می رسد مدیریت در مذاکرات مناقشه قره باغ، بحران سیاسی و اجتماعی همچنین تعیین اولویت های سیاست خارجه ارمنستان به عنوان سه تکلیف اصلی دولت غربگرای این کشور، نحوه تعامل ارمنه با همسایگان و قدرت های منطقه ای یا فرامنطقه ای را مشخص خواهد کرد. از سوی دیگر مذاکرات طرفین درخصوص قره باغ نیز اکنون به شکل مخفیانه در حال پیگیری بوده و قطعی نشده است.

در مجموع می توان گفت که انتشار اخبار مربوط به جزئیات توافق مقامات آذربایجان و ارمنستان درخصوص حل و فصل مناقشه قره باغ درحالی با حساسیت تمام درحال انتشار است که کشور ترکیه نیز به عنوان شریک راهبردی جمهوری آذربایجان به شدت بر روند فعلی و کم و کیف مذاکرات نظارت کرده و سیاست خارجی مشترکی را با آذربایجان دنبال می کند. به طوری که «مولود چاووشاگلو»، وزیر امور خارجه این کشور در مصاحبه با خبرنگاران ضمن ابراز امیدواری از مذاکرات صلح، عادی سازی روابط با ارمنستان را در گروی رسیدن به راهکار جامعی در حل و فصل مناقشه و عادی سازی روابط طرفین درگیر عنوان کرده است. تحلیل ایده ایجاد تغییر در الگوی مذاکرات موضوعی است که در روزهای اخیر از سوی برخی از رسانه ها به آن پرداخته شده و راه را برای دخالت قدرت های

خارجی، در منطقه و تعصب موازنه نظامی، ه ساس، هموارت کرده است. سفر ماه گذشته رئیس ستادکل نیروهای مسلح به جمهوری آذربایجان نیز در همین راستا قابل تحلیل و ارزیابی است. اتخاذ سیاست های اصولی ایران مبنی بر حُسن همجواری و برقراری روابط نزدیک با همسایگان تحت عنوان «دیپلماسی دفاعی» جایگاه کشورمان در منطقه را پررنگ تر از گذشته کرده و از عدم سکوت ایران در قبال تحولات قفقاز حکایت دارد.

«دیپلماسی دفاعی» به معنای تعامل مثبت میان مقامات نظامی ایران با همتایان خود در دیگر کشورهاست که اهدافی از قبیل توسعه همکاری های نظامی و دفاعی و مقابله با تهدیدات مشترک و همچنین افزایش حجم مبادلات نظامی را دنبال می کند. سفر متقابل مقامات دفاعی و نظامی کشورمان به جمهوری آذربایجان را نیز می توان در همین رابطه و اقدامی برای تحکیم روابط دو جانبه و

تثبیت ثبات و امنیت در منطقه ایزان، کرد. «دیپلماسی دفاعی» ایران در قفقاز علاوه بر نمایش قدرت نظامی زمینه ساز تقویت تعاملات و تحکیم پایه های دوستی و حسن همجواری با همسایگان ارزیابی شده و راه نفوذ دشمنان به این جغرافیا را تنگ تر خواهد کرد. سرلشکر باقری در این سفر مهم با تأکید بر اهمیت راهبردی توافقنامه قزاقستان در تأمین امنیت کشورهای ساحلی دریای خزر، مقابله جدی با حضور قدرت های فرامنطقه ای، از اهداف اصلی این توافقنامه عنوان و به نوبه رعایت آن، از سوء همسایگان، تأکید کرده است. به موجب مفاد کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر، راه اندازی و ساخت پایگاه های نظامی بیگانه یا حضور کشتی های جنگی خارجی در دریای خزر ممنوع است. اهمیت این مسئله زمانی روشن می شود که طبق اعلام منابع خبری، آمریکا در صدد بود تا نظر برخی از کشورهای حاشیه دریای خزر جهت انتقال کالا و تجهیزات غیرنظامی به افغانستان را از طریق دریای خزر جلب کند. نکته ای که در این موضوع بیشتر از مراودات دیپلماتیک خودنمایی می کند، امضای پروتکل همکاری های دفاعی و نظامی ایران با آذربایجان است که بیش از هر دستاوردی نیت شوم رژیم صهیونیستی جهت سرمایه گذاری در این کشور را با چالش جدی مواجه کرده است. امضای این پروتکل درحقیقت خنثی کننده طرح های نظامی و امنیتی جدیدی است که قرار بود همزمان با تشدید تحریم های اقتصادی علیه ایران و همراهی برخی از کشورهای همسایه به اجرا گذاشته شود. معرفی توانمندی های ایران در صنعت دفاعی و پیشنهاد برگزاری رزمایش های مشترک از سوی نظامیان دو کشور تنها گوشه ای از دستاوردهای مهم این سفر به باکو محسوب می شود.

اراده دولتمردان آمریکایی در احیای روابط راهبردی میان آمریکا و جمهوری آذربایجان به اندازه ای است که «جان بوتلن» مشاور امنیت ملی رئیس جمهور آمریکا همزمان با ملاقات «نیکول پاشینیان» و «الهام علی اف» در «داووس» سوئیس طی تماس تلفنی با «نیکول پاشینیان» انتخاب مجدد وی به سمت نخست وزیر را تبریک گفته و حمایت آمریکا از دولت این کشور در اجرای

نامه های، اقتصاد، و اتحاد باه با، مردم با، تهدتکند قرار، داده است. مدیر مرکز سیاست خارجی بنیاد مالی «IFS» آمریکا نیز ضمن انتشار مقاله ای تحت عنوان «وقت بازنگری در روابط آمریکا و آذربایجان فرا رسیده» با انتقاد از سیاستمداران این کشور در بی توجهی به ظرفیت های بالای سرمایه گذاری جمهوری آذربایجان می افزاید: «برخلاف بسیاری از اظهارنظرها، جمهوری آذربایجان با توجه به چالش های منطقه ای و بین المللی، یک کشور بسیار مهم برای ایالات متحده محسوب می شود. بطوری که می توان گفت: واشنگتن و باکو بطور مشترک مشکلاتی چون «روسیه پرنحرک»، «ایران جسور»، «چین بزرگ»، «متحدین بیشمار» و «گسترش افراط گرایی اسلامی» را پیش روی خود داشته که در چنین شرایطی برقراری روابط سازنده و نزدیک می تواند برای دو کشور مفید باشد.

لازم به ذکر است که مراودات اقتصادی و تجاری شرکت های وابسته به «دونالد ترامپ» در جمهوری آذربایجان از یک سو و تاثیرگذاری مولفه های اقتصادی و تجاری آذربایجان در تصمیم گیری های سیاسی کاخ سفید از سوی دیگر، ملاحظات امنیتی بسیاری را برای کشورهای همسایه به ویژه ایران تحمیل خواهد کرد. میانجیگری آمریکا در مناقشه قره باغ به نفع طرفین مناقشه نبوده و می تواند تبعات نامطلوبی در پی داشته باشد. ضمن اینکه جانبداری کاخ سفید از دولت جدید ارمنستان می تواند بار دیگر موضوع دخالت آمریکا در امور داخلی این کشور را برجسته کرده و زمینه ساز بروز ناآرامی و ایجاد تنش در این کشور گردد.

مسعود شریفی، کارشناس مسائل قفقاز

انتهای پیام // .اد